

Pöytäkirjat, viranhaltijapäätökset ja lausunnot

65/81.812/2016, 71/81.812/2016, 74/16/2015, 64/81.812/2016, 40/8/2016, 169/81/2015,
60/81.812/2015

MH § 66

Kainuun liitossa on valmistunut seuraavat

Kokouspöytäkirjat:

-

Viranhaltijapäätökset:

Henkilöstön vuosilomaa-, sairautta-, työaikavapaata-, virkavapaata-, palkkausta-, virkamatkaa- ja henkilöstökokouksia koskevat päätökset ajalla 12.4. - 9.5.2016:

Maakuntajohtaja Pentti Malinen §:t 5
Aluekehitysjohtaja Heimo Keränen §:t 27-31, 6-7
Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen §:t 21-23
Hallintopäällikkö Harri Turkulainen §:t 19-21, 7-8

Muut kuin em. päätökset:

Maakuntajohtaja Pentti Malinen:

Muu päätös § 11: Kainuun liiton osallistuminen Doomed to stay on Earth -lyhytelokuvan tuotantokustannuksiin
Päätös: Silva Mysterium Oy:lle myönnetään tukea 10 000 €. Eloku-
van kokonaisbudjetti on 65 710 €, ensi-ilta marraskuussa 2016. Elo-
kuvan näyttelijöistä ja tuotantotiimistä suuri osa on Kainuusta. Kai-
nuu saa näkyvyyttä kuvausten aikana, samoin valmistelu- ja jälkituo-
tantovaiheessa. Hakemus täyttää maakuntahallituksen hyväksymät
av-tuotantotukien myöntämiskriteerit.

Muu päätös § 12: Kainuun Tyvi ry:n toimintatuki vuodelle 2016
Päätös: Kainuun liitto myöntää Kainuu Tyvi ry:lle toimintatukea 100 €
toimintansa rahoittamiseen.

Hallintopäällikkö Harri Turkulainen:

Muu päätös § 7: Avustus opiskelijajärjestö Kaeno ry:n lehteen
Päätös: Kainuun liitto ottaa kokosivun mainoksen takasivulle hintaan
100 €. Perusteluna on yhteydenpidon jatkaminen kainuulaisten ja
Kainuusta kiinnostuneiden opiskelijoiden kanssa.

Lisätietoja päätöksistä antaa hallintopäällikkö Harri Turkulainen, puh. 044 710 0866 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Lausunnot:

1) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 12.4.2016 antaneet Sotkamon kunnalle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO SOTKAMON KESKUSTAN ASEMAKAAVA-ALUEEN AATOKSEN YMPÄRISTÖN ASEMAKAAVAN MUUTOKSEN KAAVALUONNOKSESTA

Sotkamon kunta on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa keskustan asemakaava-alueen Aatoksen ympäristön asemakaavan muutoksen kaavaluonnoksesta.

Kaavoitettava alue sijaitsee Sotkamon kunnan Keskustan asemakaava-alueella. Asemakaavan muutos koskee korttelia 33 ja korttelin 243 tonttia 8 sekä näiden väliin jäävää puistokaistaletta. Suunnittelualue käsittää Aatoksen pappilan ja sen viereiset rakennuspaikat. Asemakaavan keskeisimpänä tavoitteena on tutkia suurimman sallitun kerrosluvun ja tehokkuuden korottamisen edellytykset AR -korttelialueella korttelissa 33.

Aatoksen pappila on osoitettu voimassa olevassa Kainuun maakunta-kaava 2020:ssa maakunnallisesti arvokkaaksi kulttuurihistorialliseksi kohteeksi.

Asemakaavaluonnos

Asemakaavaluonnoksen kaavaratkaisussa on kiinnitetty huomiota yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen, taajamakuvaan, rakennetun ympäristön ja maiseman vaalimiseen sekä kulttuurihistoriallisten arvojen säilymiseen.

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa asemakaavan muutoksen kaavaluonnokseen."

2) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 20.4.2016 antaneet Metsähallitukselle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"KOMMENTOINTI METSÄHALLITUKSEN MAASTOLIIKENNEHANKKEESTA

Metsähallitus suunnittelee hanketta, jonka tavoitteena on parantaa maastoliikenteen hallitun ohjaamisen edellytyksiä. Metsähallitus on käynyt tapaamassa Lapin (21.03.2016), Kainuun (05.04.2016) ja Pohjois-Pohjanmaan (12.04.2016) maakuntaliittojen ja ELY-keskusten, sekä Lapin matkailun asiantuntijaryhmän (22.03.2016) edustajia. Tapaamisissa on mm. keskusteltu maastoliikenteen tilasta ja suunnitteilla olevasta

hankkeesta. Tapaamisten yhteydessä on sovittu, että Metsähallitus toimittaa kyseisiin maakuntaliittoihin ja ELY-keskuksiin kommenttipyyynnön hankkeeseen liittyvistä kysymyksistä.

Tapaamisissa esitetyn Metsähallituksen selvityksen mukaan maastoliikennejärjestelyt ovat tällä hetkellä varsin sekavassa tilassa. Metsähallituksen teettämän maastoliikenneväylien nykytilaselvityksen mukaan Metsähallituksen ylläpitämät urat ovat keskimäärin huonossa kunnossa, eikä uria pystytä ylläpitämään turvallisella tasolla. Resurssipula näkyy myös paikkatiedon hallinnassa. Nykytilanne on kestämaton ja maastoliikenteen järjestämiseen joudutaan hakemaan täysin uusia ratkaisuja. Maastoliikenteellä on monilla alueilla erittäin tärkeä aluetaloudellinen (mm. matkailun ja muun elinkeinon mahdollistaja) rooli.

Metsähallituksen suunnittelemassa hankkeessa on tarkoituksena suunnitella tarpeellisimmista moottorikelkkaväylistä koostuva pääväylästä, sekä pääväylästä ulkopuolisen ajon ohjaus ja luvitus. Lisäksi tavoitteena on muun muassa safarimatkailuyrittäjien palvelutarjonnan ja paikkatiedon kehittäminen. Hankkeessa on tarkoitus osallistaa ainakin hankealueen kunnat, maakuntaliitot ja ELY-keskukset. Myös moottorikelkkailuun liittyvien elinkeinojen - kuten matkailun ja poronhoidon - edustajat pyritään huomioimaan ja osallistamaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Metsähallituksen kommenttipyyntöissä on pyydetty ottamaan kantaa ainakin seuraaviin kysymyksiin, joiden yhteyteen on liitetty Kainuun liiton antamat kommentit.

Kuinka tärkeäksi koette maastoliikenteen ja sen kehittämisen alueellanne?

Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu ovat kainuulaisille ja Kainuulle hyvin tärkeitä asioita. Maastoliikenteen kehittäminen on niukkojen ylläpito- ja kehittämisresurssien vuoksi välttämätöntä.

Onko Metsähallitus oikea taho koordinoimaan hanketta, vai sopisiko koordinointi jollekin toiselle taholle?

Metsähallitus valtakunnallisena toimijatahona on mielestämme oikea taho koordinoimaan suunnitteilla olevaa valtakunnallista hanketta.

Kuinka tärkeäksi koette väylien monikäytön (esim. koiravaljakot, talvipyörät) ja ympärivuotisen käytön (esim. maastopyörät, mönkijät, ratsastus)?

Erilaisten väylien ympärivuotinen monikäyttö on ylläpito- ym. kustannusten vuoksi tärkeä ja kannatettava asia. Monikäytön suhteen tulee kuitenkin ottaa turvallisuus- sekä ympäristönäkökohdat (melu, pakokaasupäästöt jne.) korostetusti huomioon, jolloin väylien monikäyttö voi olla edellä mainituista syistä osin rajallista.

Millaisiksi koette hankkeen tavoitteet ja pääkohdat?

Hankkeen päätavoitteet ja pääkohdat ovat maastoliikenteen kehittämisen kannalta hyviä ja tarkoituksenmukaisia.

Miltä osin organisaationne voisi osallistua suunnitteilla olevaan hankkeeseen (hankekumppani/asiantuntija-apu, ohjausryhmään/työryhmään osallistuminen, rahoitus)?

Kainuun liiton osallistumismahdollisuudet hankkeen toteutukseen ovat rajalliset. Kysymykseen tulee lähinnä osallistuminen mahdolliseen ohjausryhmä/työryhmätyöskentelyyn.

Onko teillä ehdotuksia mahdollisista hankekumppaneista tai tahoista, jotka kannattaisi huomioida suunnitteilla olevassa hankkeessa?

Hankkeen toteutus valtakunnallisena hankkeena on haasteellinen tehtävä. Erityisen tärkeää on kuulla ja osallistaa erilaisten maastoliikenneväylien ylläpitäjätahoja jo hankkeen varhaisessa vaiheessa. Matkailuyritysten ja matkailusta vastaavien tahojen sekä maanomistajien mukaan saaminen hankkeeseen on oleellisen tärkeää.

Mitä muuta haluaisitte tuoda vielä esille hankesuunnittelun tässä vaiheessa?

Kainuun liitto pitää tärkeänä sitä, että maastoliikennereittejä suunnitellaan ja toteutetaan maastoliikennelain (1710/95) säästöjen mukaisesti ja esimerkiksi moottorikelkkailun runkoreitistö lain 13 §:n mukaisena moottorikelkkailureittinä.

Moottorikelkkailun runkoreitistö tulisi pyrkiä suunnittelemaan siten, että reitit ovat helposti saavutettavissa väestökeskittymistä ja ne tarjoavat turvalliset toimintapuitteet kelkkailuharrastukselle, matkailulle ja matkailuelinkeinolle.

Maastoliikenteen runkoreitit tulisi pyrkiä suunnittelemaan ja olemassa olevat reitit siirtämään pois vesistöalueilta liikenneturvallisuuden ja liikennöitävyyden vuoksi."

3) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 3.5.2016 antaneet FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:lle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO KUHMON LAMMASJÄREN ETELÄOSAN RANTA-ASEMAKAAVAN JA TUHKANIEMEN RANTA-ASEMAKAAVAN MUUTOKSEN KAAVALUONNOKSESTA

Kuhmon kaupunki ja FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy ovat pyytäneet Kainuun liiton lausuntoa Kuhmon Lammasjärven eteläosan ranta-asemakaavan ja Tuhkaniemen ranta-asemakaavan muutoksen kaavaehdotuksesta.

Ranta-asemakaavan kaava-alue sijoittuu Kuhmon kaupungin Lammasjärven eteläosan ympäristöön sekä Pieni-Luoman, Iso-Luoman, Repojärven, Pienijärven sekä Valkealammen rannoille kaupungin keskustasta idän/kaakon suuntaan noin 10–20 kilometrin etäisyydellä. Suunnittelualue

eella järvien ja lampien rantaviivaa on yhteensä noin 34 kilometriä.

Alueen maanomistaja haluaa suunnitella ranta-alueidensa maankäytön ranta-asemakaavalla. Ranta-asemakaavalla on tarkoitus osoittaa tilojen ranta-alueille mitoituksen mukaisesti omarantaisia rakennuspaikkoja.

Ranta-asemakaavan kaavaehdotus

Tarkennuksena ranta-asemakaavan kaavaehdotuksen kaavaselostuksen kohtaan 2.2 Suunnittelutilanne todetaan, että Kainuun kaupan vaihe-maakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 7.3.2016. Kainuun tuulivoimamaakuntakaava on hyväksytty Kainuun maakuntavaltuustossa 30.11.2015 ja se on vahvistettavana ympäristöministeriössä. Kainuun kaupan vaihe-maakuntakaavassa ja tuulivoimamaakuntakaavassa osoitetut maankäyttövaraukset eivät kohdistu ko. kaava-alueelle tai sen läheisyyteen, mutta edellä mainittujen maakuntakaavojen koko maakuntakaava-alueella koskevat yleismääräykset ohjaavat maankäytön suunnittelua myös asemakaava-alueella.

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa ranta-asemakaavan ehdotukseen."

4) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 3.5.2016 antaneet Suomussalmen kunnalle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO SUOMUSSALMEN KIRKONKYLÄN ASEMAKAAVAN NUOTTAMIEHENKUJAA KOSKEVASTA KAAVAEHDOTUKSESTA

Suomussalmen tekninen lautakunta on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Kirkonkylän asemakaavan Nuottamiehenkujaa koskevasta kaavaehdotuksesta.

Asemakaavan laatimisen tarkoituksena on muuttaa asemakaavaa siten, että tarpeeton venevalkama poistetaan ja muutetaan omakotitalon rakennuspaikaksi. Asemakaavan muutoksella muutetaan venevalkama-alue (LV) asuinrakennuspaikaksi (AO). Kaavatyön yhteydessä tarkistetaan lisäksi katualueiden rajat toteutuneen tilanteen ja kiinteistöjaotuksen mukaisiksi.

Kaava-alue sijaitsee Suomussalmen kirkonkylän taajaman länsiosassa.

Asemakaavaehdotus

Ajankohtaisena tarkennuksena asemakaavaehdotuksen kaavaselostuksen kohtaan 3.2 Suunnittelutilanne todetaan, että Kainuun kaupan vaihe-maakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 7.3.2016.

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa asemakaavan muutoksen kaavaehdotukseen."

5) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija

Martti Juntunen ovat 3.5.2016 antaneet Suomussalmen kunnalle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO ÄMMÄNSAAREN ASEMAKAAVAN TERVEYSKESKUKSEN ALUETTA KOSKEVASTA KAAVAEHDOTUKSESTA

Suomussalmen tekninen lautakunta on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Ämmänsaaren asemakaavan terveyskeskuksen aluetta koskevasta kaavaehdotuksesta. Kaava-alue sijaitsee Ämmänsaarella Koksarinkujan päässä keskustan terveyskeskuksen alueella.

Kaavamuutoksen tarkoituksena on muuttaa Koksarinkujan päässä olevan kahden erillispientalotontin käyttötarkoitusta siten, että se mahdollistaa uuden kuntoutuskodin ja pysäköintialueen toteuttamisen.

Asemakaavaehdotus

Tarkennuksena asemakaavan kaavaehdotuksen kaavaselostuksen kohtaan 3.2 Suunnittelutilanne todetaan, että Kainuun tuulivoimavaihemaa-kuntakaava on hyväksytty maakunta-valtuustossa 30.11.2015 ja se on vahvistettavana ympäristöministeriössä. Voimassa olevan 7.3.2016 vahvistetun Kainuun kaupan vaihemaakuntakaavan maankäyttövaraukset eivät kohdistu ko. kaava-alueelle tai sen läheisyyteen, mutta maakunta-kaavan koko maakuntakaava-alueella koskevat yleismääräykset ohjaavat maankäytön suunnittelua myös asemakaava-alueella.

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa asemakaavaehdotukseen."

6) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 9.5.2016 antaneet Hyrynsalmen kunnalle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO HYRYNSALMEN ILLEVAARAN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVAN KAAVALUONNOKSESTA

Hyrynsalmen kunnan ympäristölautakunta on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Illevaaran tuulivoimapuiston osayleiskaavaluonnoksesta.

ABO Wind Oy suunnittelee tuulivoimapuiston rakentamista Hyrynsalmen Illevaaran, Saunavaaran, Paha Pöyhövaaran ja Teerisuon alueelle. Osayleiskaavan mukainen tuulivoimapuisto käsittää 8 tuulivoimalaa, joiden yhteenlaskettu enimmäisteho on 30 MW ja voimalan suurin sallittu kokonaiskorkeus on 240 metriä.

Sähkönsiirtovaihtoehtoina on tarkasteltu tuulivoimapuiston liittämistä kantaverkkoon Seitenoikean sähköasemalla tai suoraan hankealueen eteläpuolella kulkevaan 110 kV:n voimajohtoon.

Kainuun ELY-keskuksen päätöksen 11.6.2015 mukaan hankkeessa ei ole tarpeen soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA).

Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena ja sitä on tarkoitus käyttää

tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena. (Maankäyttö- ja rakennuslain muutos 1.4.2011, MRL 44 §, 77a § ja 77b §).

Tuulivoimaloiden rakentamisen on alustavasti arvioitu alkavan aikaisintaan vuonna 2017, jolloin tuulivoimapuisto voitaisiin ottaa käyttöön aikaisintaan vuonna 2018.

Osayleiskaavaluonnos

Suunnitteilla oleva Ilvevaaran tuulivoimapuistohanke toteutuessaan edistää Kainuun maakunnallisia tavoitteita uusiutuvan ja paikallisen energian tuotannon lisäämiseksi Kainuussa.

Voimassa olevassa valtioneuvostossa vuonna 2009 vahvistetussa Kainuun maakuntakaava 2020:ssa ei ole käsitelty tuulivoimaa asiakokonaisuutena, eikä ole osoitettu tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueita. Kainuun tuulivoimamaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 30.11.2015 ja se on parhaillaan vahvistettavana ympäristöministeriössä. Tuulivoimamaakuntakaavan koko maakuntakaava-aluetta koskevan yleismääräyksen mukaan maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueella tarkoitetaan lähtökohtaisesti vähintään 10 teollisen kokoluokan voimalan muodostamaa aluetta.

Osayleiskaavan kaavaluonnoksessa on esitetty selkeästi kaavaratkaisun perusteet, laaditut selvitykset ja tuotu monipuolisesti esille tuulivoimahankkeen toteuttamisen merkittävimmät vaikutukset.

Kainuun liitto esittää osayleiskaavan jatkovalmistelussa otettavaksi huomioon seuraavaa:

Kaavaselostuksen sivulla 40, kohdassa 4.13.1 Yhdyskuntarakenne, esitetään käytettäväksi uusinta käytettävissä olevaa yhdyskuntarakenteen aluejakoa (YKR).

Kaavaselostuksen kohdassa 4.9.5 Pesimälinnusto, viimeinen kappale, on epä johdonmukaisuutta, joka esitetään tarkistettavaksi.

Tarkennuksena kohtaan 7.5.1 Voimassa olevat maakuntakaavat esitetään lisättäväksi maininta 7.3.2016 ympäristöministeriön vahvistamasta Kainuun kaupan vaihemaakuntakaavasta. Kainuun kaupan vaihemaakuntakaavan maankäyttövaraukset eivät kohdistu ko. kaava-alueelle tai sen läheisyyteen, mutta maakuntakaavan koko maakuntakaava-aluetta koskevat yleismääräykset ohjaavat maankäytön suunnittelua myös osayleiskaava-alueella.

Tarkennuksena kaava-asiakirjoihin todetaan, että poronhoitoalueen etelärajalla olevaa peuraesteaidan jatkamista ei ole merkitty Kainuun tuulivoimamaakuntakaavaan. Esteaidan jatkamisasiaa on käsitelty tuulivoimamaakuntakaavan kaavaselostuksen poronhoitoalueelle tuulivoimarakentamisesta kohdistuvien haitallisten vaikutusten

lieventämistä käsittelevässä kohdassa.

Kaavaan esitetään harkittavaksi lisäystä kaavamääräykseksi tuulivoimaloiden rakennusalueiden maisemoinnista hankkeen rakennusvaiheen yhteydessä.

Kaavaan esitetään harkittavaksi lisäystä kaavamääräykseksi tuulivoimapuiston käytön päättymisen jälkeisestä tuulivoimaloiden purkamisesta ja rakennusalueiden maisemoinnista.

Tuulivoimahankkeen toteuttamiseen liittyy jossain määrin epävarmuutta porotalouteen ja linnustoon (kalasääksi) kohdistuvista vaikutuksista. Kaavan jatkovalmistelun aikana on tarpeen edelleen arvioida näitä vaikutuksia ja ottaa ne tarvittaessa huomioon osayleiskaavan kaavaratkaisussa.

Kainuun liitto pitää tärkeänä sitä, että tuulivoimahankkeen toteutuessa sen vaikutuksia seurataan luotettavasti ja pitkäaikaisella seurantamenettelyllä ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin, joilla mahdollisia haitallisia vaikutuksia lievennetään tai poistetaan."

7) Kajaanin seudun äkillisen rakennemuutoksen toimenpiteet 2014-2015 loppuraportti (Heimo Keränen, Pentti Malinen):

"Tausta ja rakennemuutoksen syy

- Pyyntö tälle raportille, viite: Äkillisen rakennemuutoksen loppuraportointi TEM/262/10.01.01/2016.
- Valtioneuvoston äkillisen rakennemuutoksen nimeäminen on Kajaanin seudun osalta päätynyt vuoden 2015 lopussa. Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää viitteessä mainitulla kirjeellään arvioimaan kauden päättyessä rakennemuutoksen hoidon toimia, onnistumisia ja mahdollisia epäkohtia.
- Loppuraportti on sovittu (Johanna Oseniuksen kanssa puhelinkeskustelu 13.4.2016, Heimo Keränen) lähetettävän sähköpostilla 30.4.2016 mennessä osoitteisiin kirjaamo@tem.fi ja aluekehitys@tem.fi.
- Talvivaara Sotkamo Oy nousi lyhyessä ajassa 2010–2012 väestöltään pienen ja työttömyyden vaivaaman Kainuun maakunnan suurimmaksi tuotannolliseksi yritykseksi ja toiseksi suurimmaksi yksityiseksi työnantajaksi.
- Talvivaara Sotkamo Oy -kaivosyhtiö ilmoitti 6.11.2014 hakeutuvansa konkurssiin.

Miten tilanteeseen oli varauduttu

- Talvivaaran vaikeudet alkoivat jo vuonna 2012, jolloin ongelmat kaivosalueen vesitaseen hallinnassa ilmenivät ja tuotanto sekä liikevaihto alkoivat laskea jyrkästi.
- Talvivaaran tilanteen säännöllinen seuranta alkoi TEM:n käynnistämänä, ja tämän jälkeen Kainuun ELY:n, Kainuun liiton, Kajaanin kaupungin ja Sotkamon kunnan sekä Kainuun Etu Oy:n virkamiesjohto osallistui seurantaan ja valmisteli vaihtoehtoja mahdollisen ÄRM-tilanteen varalle.
- Kainuun liitto varautui Talvivaaran vaikeuksiin teettämällä Helsingin yliopiston Ruralia-instituutilla Talvivaaran kriisin ja tulevaisuuden skenaarioiden aluetaloudellista vaikutuksista erillistutkimukset vuoden 2014 ai-

kana.

- Tutkimusten johtopäätös: Talvivaara on aluetaloudellisesti erittäin merkittävä toimija (myös merkittävä ja monipuolinen alihankkijoiden käyttäjä / työllistäjä) Kainuussa; ja kaivoksen mittaluokkaa olevia vaihtoehtoisia kaivostoiminnan mahdollisuuksia Kainuussa ei ole. Aluetaloudellisen merkityksen ja ympäristöturvallisuuden näkökulmasta Talvivaaran kaivostoiminnan jatkuminen on Kainuulle ehdottomasti paras vaihtoehto.
- Kainuun aluekehittäjiä tavoitteena on ollut kehittää Kainuun aluetalouden rakennetta niin, että vahvoja ja kehittyviä toimialoja sekä klustereita on useita, yritys rakenne on monipuolinen ja koko aluetalouden uudistumiskyky on hyvä. Elinvoimainen ja uudistuva elinkeinoelämä ja sen kärkialat (matkailu, teknologia-alat, biotalous ja kestävä kaivannaistoiminta) on vahva kehittämisen painopiste Kainuun maakuntaohjelmassa 2014–2017.
- Kainuun kaivosalan kehittämisessä (Talvivaaran rinnalla) korkealle priorisoitu hanke on ollut ja on edelleen Sotkamo Silver AB:n kaivoksen käynnistäminen.
- Kainuulaisen biotalouden kehittämisen taustafilosofiana on nykyisellä ohjelmakaudella tunnistaa maakunnan runsaat ja monipuoliset uusiutuvat luonnonvarat, löytää tutkimus- ja kehittämistoiminnan kautta palveluja ja tuotteita sekä kehittää niihin perustuvaa kestävää liiketoimintaa, yrityksiä ja työpaikkoja. Monipuolistamalla ja vahvistamalla luonnonvaroihin perustuvaa elinkeinotoimintaa maakunta samalla vahvistaa resilienssiään eli toimintaympäristön muutoksista selviämiseen tarvittavaa sopeutumis- ja selviytymiskykyään.

Miten toiminta organisoitiin

- Kun Sotkamon Talvivaaran kaivosyhtiö ilmoitti 6.11.2014 hakeutuvansa konkurssiin – Kainuu haki äkillisen rakennemuutoksen alueeksi ripeästi, jo 21.11.2014.
- Kainuun liitto aluekehitysviranomaisena vastasi Kainuun äkillisen rakennemuutoksen alueeksi hakemisesta (liite 1: ÄRM-hakemus) sekä siihen liittyvien toimenpide-esitysten kokoamisesta Kainuun ärm-työryhmän kautta.
- ÄRM-työryhmään ovat Kainuun maakuntahallituksen päätöksen mukaisesti osallistuneet Kainuun liiton lisäksi Kainuun ELY-keskus ja Kainuun TE-toimisto, Kainuun Etu Oy, Finnvera Oyj, Kajaanin kaupunki, Sotkamon kunta sekä Kehys-Kainuun seutukunnan edustaja. Valmistelu toteutettiin normaalien aluekehitysohjelmien valmistelumenettelyjen mukaisesti.
- Kajaanin seutu valittiin joulukuussa 2014 ÄRM-alueeksi vuoden 2015 loppuun. Päätökseen liittyi optio hakea jatkoa myös vuodelle 2016, mutta jatkohakemusta ei katsottu tarpeelliseksi, koska valtion omistama Terrafame Oy jatkoi kaivostoimintaa Sotkamossa.
- Kainuun ÄRM-työryhmä on Kainuun liiton johdolla valmistellut Talvivaaran kriisin hakemuksessa olleiden välittömien ÄRM-toimenpiteiden jatko-toimenpiteiksi Talvivaaran kriisin jälkihoitoa koskevan kasvusuunnitelman (tiivistelmä liitteenä 2), jota on hyödynnetty Kainuun liiton johdolla alueellisessa kehittämistyössä.

Miten toimintaa jatkettiin ja jatketaan

- Kainuun ÄRM-työryhmä on Kainuun liiton johdolla valmistellut Talvivaaran kriisin hakemuksessa olleiden välittömien toimenpiteiden jatkotoi-

menpiteiksi myös Talvivaaran kriisin jälkihoidon, jossa korostetaan rakennemuutosten ennakoivaa hallintaa.

- Työryhmä on valmistellut kasvusuunnitelman (liite 2: tiivistelmä kasvusuunnitelmasta), jonka tavoitteena on saada Kainuun aluetalous toipumaan Talvivaaran aiheuttamasta shokista sekä nousemaan uudelle kasvu-uralle. Kasvusuunnitelma valmistui huhtikuussa 2015 ja hyväksyttiin myös MYR:ssä.
- Kasvusuunnitelman keskeiset toimenpide-esitykset liitettiin loppuvuonna 2015 hyväksytyyn Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmaan (TOPSU 2016–2017, liite 3).
- TOPSU sisältää myös erillisen Kainuun varautumissuunnitelman (liite 4), jossa on analysoitu Kainuun resilienssiä ja ennakoitu alueen rakennemuutosta.
- Kainuussa yhteistyö on sujunut erinomaisesti ÄRM-työryhmään sisällä ja yhteistyöverkostossa (Kainuun liitto, Kainuun ELY-keskus ja Kainuun TE-toimisto, Kainuun Etu Oy, Finnvera Oyj ja kunnat). Toiminta jatkuu normaalina, tiiviinä alueen kehittämistyönä.

Mitä tehtiin

- Välittömiin toimenpiteisiin Kainuu haki ÄRM-rahoitusta 4 miljoonaa euroa. Lisäksi ehdotettiin Talvivaaran kriisin vaikutusten hoitoon muita lisätoimenpiteitä: suorana lisärahoituksena työllisyyden hoitoon 3 miljoonaa euroa sekä neuvottelumenettelyjen kautta edistettäväksi muita tilannetta helpottavia toimenpiteitä.
- Työ- ja elinkeinoministeriö kohdensi ÄRM-rahoitusta ELY-keskuksen yritysrahoituksen kautta joulukuussa 2014 3,5 milj. euroa ja toukokuussa 2015 3,6 milj. euroa.
- Valitettavasti työllisyyden hoitoon saatiin Kainuuseen vain yleisen jaon mukainen osuus, mikä merkitsi jopa työllisyyden hoidon rahoituksen huomattavaa alenemista ÄRM-kriisin keskellä.
- Saadut resurssit (7.1 milj. €) aktivoitiin nopeasti suunnitteluvalmiisiin yrityshankkeisiin (joista osa on vieläkin käynnissä).
- Kainuun aluekehittämisessä keskityttiin yksissä tuumin taantumien kamppailuun (ks. TOPSU); mikä tarkoitti rahoittajatahojen saumatonta yhteistyötä ja vaikuttavien yritysaloitteiden hankkeiden priorisointia rahoituksessa.

Yritysten kehittämisessä onnistuttiin kohtuullisen hyvin:

Nopealla aikataululla rahoitettiin 10 strategisesti viisaasti valittua yrityshanketta, joiden seurauksena (tuloksena) syntyi 45 uutta työpaikkaa, noin 14,5 milj. euroa lisää liikevaihtoa ja hieman yli 10 milj. euron viennin kasvu.

Yritys	Yrityksen kehittämisavustus	
	Myönnetty	
	kpl	euro
Herman IT Oy	1	2 050 000
Huippupaikat Oy	1	325 000
Imagon Oy	1	303 750
Kajaanin Keila-Keskus Oy	1	466 200
Kajaanin Romu Oy	1	875 000
• Kajaaniwood Oy	1	2 675 350
Pulse247 Oy	1	155 200
TJR Games Oy	1	38 810
Vumos Oy	1	169 870
Vuokatin Lomakaari Oy	1	40 820
Kaikki yhteensä	10	7 100 000

Pitempiaikaiset yleiset vaikutukset:

Rakennemuutoksen hoidon välillisenä seurauksena syntyi 600 uutta työpaikkaa suuriin yrityksiin (ja erilaisiin alihankkijayrityksiin), joista merkittävimmät on mainittu alla olevassa taulukossa. Syntyneet 600 uutta työpaikkaa ovat Kainuulle erittäin merkittävä tulos, vaikka se ei syntyntykään suorien ÄRM-toimenpiteiden seurauksena."

Taulukko 2: Luettelo merkittävimmistä rakennemuutosalueelle rakennemuutoksen jälkeen syntyneistä uusista työpaikoista. Nämä voivat olla joko uusia yrityksiä tai alueelle investoiteita olemassa olevia yrityksiä.

Yritys	Kokoluokka	Toimiala	Uudet työpaikat
Terrafame Oy	suuri	Muuta kaivostoimintaa ja louhintaa palveleva toiminta (09900)	200
Terrafame Oy:n alihankkijayritykset	useita	useita	300
Transtech Oy	suuri	Raideliikenteen kulkuneuvojen valmistus (30200)	100

Lisätietoja lausunnoista nro 1-6 antaa suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen, puh. 044 710 0864 ja lausunnosta nro 7 maakuntajohtaja Pentti Malinen, puh. 044 797 0197 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää, ettei viranhaltijapäätöksiä ja pöytäkirjoihin merkittyjä päätöksiä oteta maakuntahallituksen käsiteltäväksi ja merkitsee annetut lausunnot tiedoksi.

Maakuntahallitus:

Hyväksyi.
